

Sygn. akt I C 1863/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2017 roku

Sąd Rejonowy w Zgierzu, I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia SR Ewelina Iwanowicz

Protokolant: Klaudia Cholewińska

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2017 roku w Zgierzu na rozprawie sprawy

z powództwa **A. B. (1)**

przeciwko **Towarzystwu (...) Spółce Akcyjnej**
z siedzibą w W.

o zapłatę

- zasądza od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz A. B. (1) kwotę 48.000 (czterdzieści osiem tysięcy) złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 15 sierpnia 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- zasądza od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz A. B. (1) kwotę 6.026,89 (sześć tysięcy dwadzieścia sześć 89/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
- nakazuje pobrać od Towarzystwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Z. kwotę 2.002,88 (dwa tysiące dwa 88/100) złote tytułem zwrotu kosztów sądowych;
- nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu kosztów sądowych od oddalonej części powództwa.

Sygn. akt I C 1863/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 lipca 2016 r. A. B. (1) wystąpiła o zasądzenie od Towarzystwa (...) S.A. w W. kwoty 55.000 zł tytułem dalszego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wynikającą ze śmierci syna na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 15 sierpnia 2015 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

(pozew – k. 2-4)

Postanowieniem z dnia 25 października 2016 r. Sąd zwolnił powódkę od kosztów sądowych w niniejszej sprawie ponad kwotę 750 zł.

(postanowienie – k. 27-27v)

W odpowiedzi na pozew Towarzystwo (...) S.A.

w W. wniosło o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Pozwany wskazał, że przyznana w toku postępowania likwidacyjnego kwota 12.000 zł tytułem zadośćuczynienia jest adekwatna do doznanej przez powódkę krzywdy. Od śmierci syna powódki upłynęło ponad 10 lat, wobec czego krzywda została w znacznym stopniu zniesiona. Ponadto pozwany wypłacił powódce 35.000 zł odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej, zaś stosowne zadośćuczynienie powinno być ustalane w związku z wypłaconym odszkodowaniem oraz zwaloryzowane. Pozwany zakwestionował żądanie odsetek od dnia poprzedzającego dzień wyrokowania.

(odpowiedź na pozew – k. 50-56)

Na ostatnim terminie rozprawy w dniu 6 listopada 2017 r. pełnomocnik powódki poparł powództwo i wniósł o zasądzenie kosztów procesu według złożonego spisu. Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie kosztów.

(protokół rozprawy – k. 100v, spis kosztów – k. 98-98v)

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 15 grudnia 2005 r. w miejscowości S. gmina S. kierujący samochodem marki H. (...) nr rej. (...) K. M. na łuku drogi zjechał na przeciwległy pas ruchu, doprowadzając do zderzenia z prawidłowo jadącym samochodem marki L. nr rej. (...), w wyniku czego śmierć na miejscu poniósł kierowca i pasażer samochodu H. (...) P. B.. Śledztwo w powyższej sprawie zostało umorzone w dniu 9 lutego 2006 r. w związku ze śmiercią sprawcy zdarzenia K. M.. W dacie zdarzenia samochód sprawcy ubezpieczony był w zakresie odpowiedzialności cywilnej w (...) S.A.

(bezsporne, nadto kopia postanowienia o umorzeniu śledztwa – k. 8-9)

O tragicznym wypadku syna P. B. powódka dowiedziała się telefonicznie od matki kolegi, który był kierowcą. Na wiadomość o śmierci syna powódka wpadła w rozpacz, płakała, krzyczała, była w szoku. Mąż powódki A. B. (2) nie mógł jej uspokoić. Organizacją pogrzebu zajął się mąż, gdyż powódka nie była w stanie. A. B. (1) wzięła w pracy urlop bezpłatny na 3 tygodnie. W tym okresie głównie leżała i spała. Przyjmowała leki uspokajające i na sen przepisane przez lekarza pierwszego kontaktu. Po 3 tygodniach wolała wrócić do pracy, niż dalej przebywać w domu, gdzie wszystko przypominało jej zmarłego syna. Reagowała płaczem na wspomnienie P. B.. Stan taki trwał około roku. Nadal przyjmowała środki uspokajające i nasenne. Powódka nie korzystała z pomocy psychiatry czy psychologa.

(przesłuchanie powódki – k. 100 w zw. z k. 80v wyjaśnień informacyjnych, zeznania świadka A. B. (2) – k. 81, zeznania świadka A. S. – k. 81v)

W dacie śmierci P. B. miał 20 lat. Mieszkał z matką, jej drugim mężem i córką powódki z pierwszego małżeństwa A. S.. Studiował zaocznie i pracował w L.. Chciał odłożyć sobie pieniądze na samochód. P. B. miał bardzo dobre relacje z powódką, pomagał w pracach domowych.

(przesłuchanie powódki – k. 100 w zw. z k. 80v wyjaśnień informacyjnych, zeznania świadka A. B. (2) – k. 81-81v, zeznania świadka A. S. – k. 82)

Syn opowiadał powódce o swoich sprawach, czy ma dziewczynę, czy się z kimś pokłócił. Zawsze informował ją, gdzie przebywa.

(przesłuchanie powódki – k. 100 w zw. z k. 80v wyjaśnień informacyjnych)

Powódka długo nie mogła zająć w ciążę z drugim mężem. Starali się o dziecko kilka lat. Po urodzeniu syna P. B. ze względów zdrowotnych powódka nie mogła mieć więcej dzieci. P. B. był jedynym dzieckiem A. B. (1) i jej drugiego męża.

(przesłuchanie powódki – k. 100 w zw. z k. 80v wyjaśnień informacyjnych, zeznania świadka A. B. (2) – k. 81-81v)

Wszystkie święta i uroczystości rodzina spędzała wspólnie.

(przesłuchanie powódki – k. 100 w zw. z k. 80v wyjaśnień informacyjnych, zeznania świadka A. B. (2) – k. 81v, zeznania świadka A. S. – k. 82)

W związku ze śmiercią P. B. u powódki rozwinęła się prawidłowa reakcja żałoby wyrażająca się obniżeniem nastroju z płaczliwością, przeżywaniem smutku, bólu, żalu, straty, tęsknoty, koncentracją myślenia na temat syna i jego śmierci, obniżeniem aktywności, okresowo występującymi zaburzeniami snu. Najtrudniejszym okres związany z procesem żałoby trwał u powódki około roku. Upływ czasu powoduje zmniejszenie napięcia emocjonalnego związanego z trudnymi sytuacjami życiowymi, np. śmiercią bliskiej osoby. Proces żałoby powódki nie został powikłany zaburzeniami ani chorobą psychiczną. Powódka nie doznała uszczerbku na zdrowiu w związku ze śmiercią syna.

(pisemna opinia biegłego z zakresu psychiatrii – k. 84-92)

Decyzją z dnia 12 grudnia 2006 r. Towarzystwo (...) S.A. w W. przyznało powódce 35.000 zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powódki w związku ze śmiercią syna na podstawie art. 446 § 3 k.c. W przedmiotowym piśmie pozwany wskazał, że odszkodowanie z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej ma charakter kompensacji uszczerbku majątkowego i wymaga uwzględnienia całokształtu okoliczności wpływających na znaczne pogorszenie sytuacji życiowej osoby najbliższej. Konieczną przesłanką skutecznego domagania się odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c. jest wykazanie, że znaczne pogorszenie sytuacji życiowej najbliższych osób zmarłego dotyczy ich warunków materialnych. Ocena znacznego pogorszenia zależna jest od rozmiarów ujemnych następstw natury majątkowej wywołanych przez śmierć osoby najbliższej zarówno już istniejących jak i dających się przewidzieć w przyszłości.

(bezsporne, nadto akta szkody – płyta CD k. 66 dokument „1.pdf”)

Powódka wystąpiła do pozwanego o zapłatę zadośćuczynienia w związku ze śmiercią syna. Pismem z dnia 6 sierpnia 2015 r. pozwany potwierdził przyjęcie zawiadomienia o szkodzie.

(bezsporne, nadto akta szkody – płyta CD dokument „2015-08-10_Potwierdzenie...”)

Decyzją z dnia 14 sierpnia 2015 r. Towarzystwo (...) S.A. przyznało powódce 12.000 zł tytułem zadośćuczynienia w związku ze śmiercią syna.

(bezsporne, nadto kopia decyzji – k. 10)

Powódka coraz rzadziej przyjmuje leki na sen, ale trudno jest jej całkowicie je odstawić.

(przesłuchanie powódki – k. 100 w zw. z k. 80v wyjaśnień informacyjnych, zeznania świadka A. B. (2) – k. 81v, zeznania świadka A. S. – k. 81v)

A. B. (1) często wspomina zmarłego syna z rodziną i kolegami syna. Czasami wtedy płacze. Pali świece przy jego zdjęciu i w miejscu wypadku przy drodze. Z miejsca pracy widziała miejsce wypadku. Odczuwa żal, kiedy widzi rówieśników syna z rodzinami.

(przesłuchanie powódki – k. 100 w zw. z k. 80v wyjaśnień informacyjnych, zeznania świadka A. B. (2) – k. 81-81v, zeznania świadka A. S. – k. 82)

Powódka co najmniej raz w tygodniu chodzi na grób syna, a latem nawet codziennie. 3-4 razy w roku zamawia mszę w intencji zmarłego syna, na jego urodziny, imieniny, w rocznicę śmierci itp.

(przesłuchanie powódki – k. 100 w zw. z k. 80v wyjaśnień informacyjnych, k. 100, zeznania świadka A. B. (2) – k. 81-81v, zeznania świadka A. S. – k. 82, kopia fragmentu gazety – k. 11-14)

A. B. (1) pozostaje w gospodarstwie domowym z mężem. Utrzymują się z emerytur w łącznej kwocie 3.100 zł. Stałe wydatki tytułem opłat wynoszą 600-800 zł. Na pozostałe potrzeby wydatkują całe pozostałe dochody lub pozostaje im około 300 zł miesięcznie.

(przesłuchanie powódki – k. 100)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dowody, które uznał za wiarygodne. Zeznania powódki i świadków były spójne, zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Opinia biegłego psychiatry nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w przeważającej części.

Warunki odpowiedzialności pozwanego ubezpieczyciela określają w przedmiotowej sprawie przepisy kodeksu cywilnego dotyczące umowy ubezpieczenia – art. 805 § 1 i § 2 pkt 1 k.c., art. 821 k.c. i art. 822 k.c. oraz regulujące odpowiedzialność cywilną posiadacza i kierowcy z tytułu czynów niedozwolonych – art. 436 § 1 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c., a nadto ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 2060 z zm.).

Pozwany nie kwestionował, że w dacie zdarzenia udzielał ochrony ubezpieczeniowej w zakresie odpowiedzialności cywilnej sprawcy zdarzenia, w wyniku którego śmierć poniósł P. B. – syn A. B. (1).

W niniejszej sprawie podstawę żądania powódki stanowi przepis art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. Śmierć syna miała bowiem miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., to jest przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks Cywilny i niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 116 poz. 731), na mocy której został wprowadzony do Kodeksu cywilnego art. 446 § 4 k.c.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010 r. w sprawie III CZP 76/10 (OSN 2011/9/96 LEX nr 604152) uznał, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Stanowisko to jest utrwalone w orzecznictwie (m.in. wyrok SN z 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09, OSNC-ZD 2010/3/91, OSP 2011/2/15; uchwała SN z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, OSP 2012/3/32, LEX nr 852341; wyrok SN z 25 maja 2011 r., II CSK 537/10, LEX nr 846563).

W niniejszej sprawie pozwany zakwestionował wysokość dochodzonej przez powódkę tytułem zadośćuczynienia kwoty.

Przy ocenie, jaka suma jest, w rozumieniu art. 448 k.c., odpowiednia tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dóbr osobistych, należy mieć na uwadze rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznawania przez osobę, której dobro zostało naruszone, ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem. Uszczegóławiając te kryteria na potrzeby sprawy, w której zdarzeniem wywołującym krzywdę jest śmierć osoby najbliższej wskazać należy, że okoliczności wpływające na wysokość świadczenia z art. 448 k.c. to m.in.: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne

i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia (np. nerwicy, depresji), roli pełnionej w rodzinie przez osobę zmarłą, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego (wyrok SA w Gdańsku z dnia 24 sierpnia 2012 r., V ACa 646/12,

LEX nr 1220462, zob. też wyrok SA w Lublinie z dnia 16 października 2012 r., I ACa 435/12, LEX nr 1237230, wyrok SA w Łodzi z dnia 9 marca 2017 r., I ACa 1166/16,

LEX nr 2282447). Przy kwocie zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. istotnie ocenia się

i szacuje kwestie, które de facto są niewymierne i oszacować w pieniądzu się nie dadzą,

z istoty rzeczy zadośćuczynienie może być więc jedynie sposobem załagodzenia krzywdy, jaka pozostaje po śmierci osoby najbliższej. Wprawdzie ustawodawca wprowadzając możliwość zasądzenia zadośćuczynienia na rzecz najbliższych członków rodziny zmarłego nie wskazał kryteriów, które miałyby decydować o jego „odpowiedniości”, co oznacza, że określenie wysokości konkretnego świadczenia z tego tytułu należy do sądu, który powinien w tym zakresie uwzględnić wszystkie okoliczności danej sprawy, to celem naprawy tej krzywdy musi być jednakże kwota z jednej strony wymierna i odczuwalna, z drugiej zaś nie nadmierna (wyrok SA w Warszawie z dnia 31 stycznia 2017 r., VI ACa 1765/15,

LEX nr 2287412, zob. również wyrok SA w Łodzi z dnia 8 grudnia 2016 r., I ACa 714/16, LEX nr 2200306).

Zadośćuczynienie ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać pewną ekonomicznie odczuwalną wartość

(wyrok SA w Katowicach z dnia 21 listopada 2007 r., I ACa 617/07, LEX nr 795203, wyrok SA w Łodzi z dnia 7 września 2012 r., I ACa 640/12, LEX nr 1220559).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać,

iż powódka wskutek wypadku straciła jedynego syna. W dacie śmierci miał 20 lat, uczył się

i pracował, pomagał w domu, miał bardzo dobry kontakt z matką. Powódka przez kilka lat próbowała zająć w ciążę z obecnym mężem A. B. (2). P. B. był zatem bardzo wyczekiwany dzieckiem i jedynym ich wspólnym. Tragiczna śmierć syna wywołała u powódki szok. Rozpaczała po jego śmierci, nie była w stanie zająć się jego pogrzebem, ani przez kilka tygodni wykonywać obowiązków zawodowych. Przyjmowała środki nasenne i uspokajające. Wybuchła płaczem na jego wspomnienie. Okres najsilniejszej żałoby trwał około roku. Powódka również obecnie przyjmuje sporadycznie środki nasenne. Wspomina syna, czasami wtedy płacze. Co najmniej raz w tygodniu odwiedza jego grób, a latem nawet codziennie. Kilka razy w roku zamawia mszę świętą w intencji zmarłego syna. Powyższe okoliczności wskazują na silną więź emocjonalną łączącą powódkę z synem

i trudności, jakie sprawia jej pogodzenie się z jego nagłą i tragiczną śmiercią. Ustalając wysokość należnego powódce zadośćuczynienia Sąd miał jednakże również na uwadze, iż po śmierci syna powódka nie korzystała z pomocy psychiatry czy psychologa, a żałoba przebiegała w sposób niepowikłany, a nadto, że od jego śmierci upłynęło prawie 12 lat. Powódka ma również córkę z poprzedniego małżeństwa, nie straciła w odróżnieniu od swojego męża jedynego dziecka, co również należy wziąć pod uwagę, oceniając kompleksowo całokształt okoliczności związanych z sytuacją powódki po śmierci syna.

W tym stanie faktycznym Sąd doszedł do przekonania, że kwota 60.000 zł stanowi wymierną rekompensatę krzywdy powódki, nie będąc przy tym kwotą wygórowaną. Sąd uwzględnił, iż ubezpieczyciel wypłacił na rzecz powódki dobrowolnie 12.000 zł tytułem zadośćuczynia, wobec czego na jej rzecz należało zasądzić pozostałe 48.000 zł.

W pozostałym zakresie powództwo należało oddalić.

Pozwany podniósł, iż, ustalając wysokość należnego powódce zadośćuczynienia należy wziąć również pod uwagę zwaloryzowaną wysokość odszkodowania przyznanego powódce w kwocie 35.000 zł decyzją z dnia 12 grudnia 2006 r. Sąd nie podziela tego stanowiska. Przytoczyć w tym miejscu należy uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 26 października 1970 r., w uzasadnieniu której podkreślono, że przepis art. 446 § 3 k.c. mówi o odszkodowaniu, celem zaś odszkodowania jest naprawienie szkody majątkowej, tym samym przez szkodę należy rozumieć jedynie uszczerbek majątkowy (sygn. akt III PZP 22/70, OSNC 1971/7-8/120). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia

20 sierpnia 2015 r. (sygn. akt II CSK 594/14, LEX nr 1801545), który wskazał, iż roszczenie o zadośćuczynienie za zerwanie więzi rodzinnej przyznawane na podstawie art. 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c. jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia zmierzającego do naprawienia szkody majątkowej, opartego na art. 446 § 3 k.c. Zadośćuczynienie jest oderwane od sytuacji majątkowej pokrzywdzonego oraz

od konsekwencji, jakie śmierć osoby bliskiej powoduje w szeroko rozumianej sferze interesów majątkowych powoda; ma na celu złagodzenie cierpienia psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej, traumatycznych przeżyć z nią związanych oraz ułatwienie przystosowania się do zmienionej sytuacji życiowej. Przewidziane w art. 446 § 3 k.c. odszkodowanie obejmuje natomiast szeroko pojęte szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do precyzyjnego wyliczenia, prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. W uzasadnieniu powołanego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał jednak, że przed wprowadzeniem do kodeksu cywilnego art. 446 § 4 k.c., Sąd Najwyższy, istotnie dokonywał w niektórych orzeczeniach rozszerzającej wykładni art. 446

§ 3 k.c. przyjmując, że zakres znacznego pogorszenia sytuacji życiowej, o którym jest mowa w tym przepisie obejmuje także niekorzystne zmiany w sferze dóbr niemajątkowych najbliższych członków rodziny osoby zmarłej chociażby w postaci utraty osoby, na której pomoc i wsparcie mógłby liczyć powód w późniejszym czasie, kiedy tej pomocy i wsparcia będzie najbardziej potrzebował (por. wyroki SN z dnia 15 października 2002 r.,

II CKN 985/2000, LEX nr 77043, z dnia 30 czerwca 2004 r., IV CK 445/2003, LEX nr 173555, z dnia 9 marca 2007 r., V CSK 459/2006, LEX nr 277273, z dnia 16 kwietnia 2008 r., V CSK 544/2007, LEX nr 424335, z dnia 16 października 2008 r., III CSK 143/08, LEX nr 470015). Sąd w całości podziela natomiast rozważania poczynione przez Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 3 czerwca 2016 r., zgodnie z którymi, wprowadzenie, począwszy od dnia 3 sierpnia 2008 r., do polskiego systemu prawnego regulacji z art. 446 § 4 k.c. wyłączyło potrzebę przyjmowanej uprzednio szerokiej interpretacji art. 446 § 3 k.c. polegającej na uwzględnieniu w ramach odszkodowania zasądanego z tytułu istotnego pogorszenia sytuacji życiowej także elementów szkody niemajątkowej. W obecnym stanie prawnym przepis art. 446 § 3 k.c. jest podstawą prawną do kompensaty jedynie szkody majątkowej. Szkoda niemajątkowa (krzywda) na skutek śmierci najbliższego członka rodziny podlega natomiast kompensacji w drodze roszczenia o zadośćuczynienie, opartego na przepisie art. 446 § 4 k.c., które jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia

o odszkodowanie wywodzonego z art. 446 § 3 k.c. (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 22 stycznia 2014 r., ACa 649/13, LEX nr 1415823 oraz wyrok SA w Warszawie z dnia 11 grudnia 2013 r., VI ACa 311/13, LEX nr 1430889). Nie budzi jednocześnie wątpliwości, że w przypadku dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej, która nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., podstawę dochodzenia zadośćuczynienia stanowi art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. Wtedy bowiem wprowadzono do polskiego porządku prawnego § 4 art. 446 k.c., który od tej pory stanowi prawną podstawę roszczeń o zadośćuczynienie w związku ze śmiercią osoby najbliższej.

W powołanej decyzji z dnia 12 grudnia 2006 r. pozwany wprost wskazał, że kwota 35.000 zł uwzględnia jedynie odszkodowanie za pogorszenie sytuacji majątkowej powódki

w związku ze śmiercią syna uwzględniające ujemne następstwa natury majątkowej zarówno już istniejące jak i dające się przewidzieć w przyszłości. Nie służyło zatem złagodzeniu bólu po stracie osoby najbliższej. Tym samym ubezpieczyciel nie uwzględnił w tej kwocie uszczerbku w sferze niematerialnej powódki, który stanowił podstawę do przyznania zadośćuczynienia w niniejszej sprawie.

O obowiązku zapłaty odsetek Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i § 2 k.c.

w zw. z art. 14 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zasądzając odsetki zgodnie z żądaniem pozwu od 15 sierpnia 2015 r. Decyzją z dnia 14 sierpnia 2015 r. pozwany zakończył bowiem postępowanie likwidacyjne.

Sąd nie podziela natomiast poglądu pozwanego, iż odsetki od zadośćuczynienia należą się od dnia wyrokowania. Należy bowiem wskazać, iż ratio legis art. 14 ustawy z 2003 r.

o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, podobnie jak i art. 817 k.c., opiera się na uprawnieniu do wstrzymania wypłaty odszkodowania w sytuacjach wyjątkowych, gdy istnieją niejasności odnoszące się do samej odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości szkody. Ustanawiając krótki termin spełnienia świadczenia ustawodawca wskazał na konieczność szybkiej i efektywnej likwidacji szkody ubezpieczeniowej. Po otrzymaniu zawiadomienia o wypadku ubezpieczyciel - jako profesjonalista korzystający

z wyspecjalizowanej kadry i w razie potrzeby z pomocy rzeczoznawców (art. 355 § 2 k.c.)

- obowiązany jest do ustalenia przesłanek swojej odpowiedzialności, czyli samodzielnego

i aktywnego wyjaśnienia okoliczności wypadku oraz wysokości powstałej szkody. Nie może też wyczekiwać na prawomocne rozstrzygnięcie sądu. Bierne oczekiwanie ubezpieczyciela

na wynik toczącego się procesu naraża go na ryzyko popadnięcia w opóźnienie lub zwłokę

w spełnieniu świadczenia odszkodowawczego. Rolą sądu w ewentualnym procesie może być jedynie kontrola prawidłowości ustalenia przez ubezpieczyciela wysokości odszkodowania. Należy przy tym wskazać, iż możliwość przyznania przez Sąd zadośćuczynienia nie zakłada dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Pomimo pewnej swobody ocen sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaracyjny. W konsekwencji odsetki za opóźnienie

w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu w terminie wynikającym z przepisu szczególnego lub w terminie ustalonym zgodnie z art. 455 in fine k.c. powinny się należeć

od tego właśnie terminu (wyrok SN z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 38/11,

LEX nr 1129170, wyrok SN z dnia 18 listopada 2009 r., II CSK 257/09, LEX nr 551104, wyrok SA w Łodzi z dnia 27 października 2016 r., I ACa 535/16, LEX nr 2200335). Skoro zadośćuczynienie jest roszczeniem bezterminowym (art. 455 k.c.), z modyfikacją dotyczącą roszczeń tego rodzaju kierowanych do ubezpieczyciela (art. 817 k.c. i art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych...), to na podstawie tych przepisów należy określać termin popadnięcia

ubezpieczyciela w opóźnienie, co powoduje konsekwencje wynikające z art. 481 § 1 k.c.

Mając na uwadze, iż wyrok w niniejszej sprawie został wydany w dacie obowiązywania znowelizowanych przepisów w zakresie odsetek określonych w Kodeksie Cywilnym, niezbędnym było uwzględnienie przedmiotowych zmian w treści wyroku. Zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2015/1830) art. 481 k.c. otrzymał, począwszy od jego § 2, następujące brzmienie: Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe

za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego

i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Nadto,

w dodanych § 2¹-2⁴ powołanego przepisu, wskazano, iż: maksymalna wysokość odsetek

za opóźnienie nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetki maksymalne za opóźnienie) (§ 2¹); jeżeli wysokość odsetek za opóźnienie przekracza wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie, należą się odsetki maksymalne za opóźnienie (§ 2²); postanowienia umowne nie mogą wyłączać

ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych za opóźnienie, także w przypadku dokonania wyboru prawa obcego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy (§ 2³); Minister Sprawiedliwości ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie

(§ 2⁴).

W dotychczasowym brzmieniu powołanego art. 481 k.c., wskazywano jedynie,

iż odsetki za opóźnienie, w przypadku, gdy ich wysokość nie była z góry oznaczona, równe są wysokości odsetek ustawowych. W przypadku natomiast, gdy wierzytelność była oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel mógł żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy.

W myśl art. 56 powołanej ustawy nowelizującej do odsetek należnych za okres kończący się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Zgodnie natomiast z art. 57 te same ustawy, z wyjątkiem art. 50, art. 51 i art. 54, wchodzi ona w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

Powyższe rozróżnienie odsetek zasądzonych w wyroku jest tym bardziej uzasadnione, iż do 31 grudnia 2015 r. Kodeks cywilny posługiwał się jednakowym pojęciem odsetek ustawowych na oznaczenie odsetek kapitałowych (art. 359 § 2 k.c.) i odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 i § 2 k.c.) oraz miały one jednakową wysokość, podczas gdy od 1 stycznia 2016 r. funkcjonują w tej ustawie dwa pojęcia a mianowicie odsetek ustawowych i odsetek ustawowych za opóźnienie, a nadto drugie z nich są wyższe od pierwszych.

Mając na uwadze powyższe, koniecznym było zasądzenie odsetek poczynszy od wskazanej powyżej daty do dnia 31 grudnia 2015 r. (tj. dnia poprzedzającego wejście w życie przedmiotowej ustawy nowelizującej, w zakresie przepisów dotyczących odsetek określonych w kodeksie cywilnym) w wysokości odsetek ustawowych, określonych w art. 481 k.c. w brzmieniu sprzed 1 stycznia 2016 r., które wynosiły 8 % rocznie, a od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, odsetek ustawowych za opóźnienie, o których mowa w art. 481 k.c. w aktualnym brzmieniu, które wynoszą obecnie 7 % w skali roku.

Na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. Sąd zasądził na rzecz powódki od pozwanego 6.026,89 zł tytułem kosztów procesu. Powódka wygrała proces w 87 %. Pełnomocnik powódki przedstawił spis kosztów, z którego wynika, iż poniósł 128,03 zł z tytułu kosztów przejazdów do Sądu na rozprawy w dniach 28 sierpnia 2017 r. i 6 listopada 2017 r. Należność za przejazd została wyliczona stosownie do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27 poz. 271 ze zm.). Nadto na kwotę należną powódce składa się 7.200 zł wynagrodzenia pełnomocnika i 750 zł opłaty sądowej od pozwu. Przy czym strona pozwana nie kwestionowała przedstawionego mu przez stronę powodową spisu kosztów. Zatem powódka poniosła koszty procesu w łącznej kwocie 8.078,03 zł, z czego 87 % wynosi 7.027,89 zł. Pozwany poniósł 7.200 zł wynagrodzenia pełnomocnika (§ 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu sprzed 27 października 2016 r.; Dz. U. z 2015 r. poz. 1804) i 500 zł zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego, tj. łącznie 7.700 zł, z czego 13 % wynosi 1.001 zł. Na rzecz powódki należało zatem zasądzić różnicę powyższych kwot, tj. 6.026,89 zł.

Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Zgierzu poniósł tymczasowo 2.000 zł nieuiszczonej części opłaty sądowej, od której powódka została zwolniona, i 302,16 zł tytułem nieuiszczonego wynagrodzenia biegłego (k. 95). Stosownie do art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1025 ze zm.) w zw. z art. 100 zd. 1 k.p.c. Sąd nakazał pobranie od pozwanego 87 % z kwoty 2.302,16 zł, tj. 2.002,88 zł.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd postanowił nie obciążać powódki nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa. Zgodnie z powołanym przepisem, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów procesu albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Powódka znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. Ustalenie wysokości należnego stronie zadośćuczynienia zostało natomiast poddane swobodnej (aczkolwiek nie dowolnej) decyzji Sądu. W tych okolicznościach obciążenie powódki nieuiszczonymi

kosztami sądowymi godziłoby w zasady słuszności i poczucie sprawiedliwości, a nadto mogłoby podważyć kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia.